

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 2

Birinci İnikat

1 . XI . 1954 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Havale edilen kâğıtlar	3:7	
2. — Yoklama	8	
3. — Reisicumhurun nutku	8:18	
4. — İntihaplar	18	
1. — Meclis Reisi intihabı	18:19	
2. — Riyaset Divanı intihabı (Reisvekilleri, Kâtipler ve İdare Âmirleri).	19,19:20	
5. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyyeye mâruzatı	20	
1. — Reisicumhur Marşal Josep Broz Tito tarafından vâkı davete icabet etmek üzere Yugoslavya'yı ziyaret edeceğinden avdetine kadar Reisicumhurluğa Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koralan'ın vekâlet edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/74)	20	
2. — 6 Ağustos 1954 tarihinde Bled'de yapılacak olan Nazırlar toplantısında bulunmak üzere Yugoslavya'ya giden Hari-		
ciye Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine Milli Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/75)		20
3. — Vazife ile yurt dışına gitmiş olan İşletmeler Vekili Fethi Çelikbaş'ın dönüşüne kadar kendisine İktisat ve Ticaret Vekili Sıtkı Yırcalı'nın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/76)		20:21
4. — Vazife ile yurt dışına gitmiş olan Maarif Vekili Celâl Yrdımcı'nın dönüşüne kadar kendisine Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/77)		21
5. — Vazife ile yurt dışında bulunduğu müddetçe Milli Müdafaa Vekili Etem Menderes'e Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatih Rüştü Zorlu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/78)		21

6. — Hariciye Vekili ile birlikte Almanya'yı resmen ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'in avdetine kadar Başvekilâte Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in, Hariciye Vekâletine de Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti **Cumhur tezkeresi (3/79)**

21

7. — Vazife ile yabancı memleketlere gidecek olan Gümrük ve İnhisarlar Vekili Emin Kalafat'ın dönüşüne kadar kendisine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik edeceğine dair Riyaseti **Cumhur tezkeresi (3/80)**

21

8. — Nato Nazırlar Konseyine iştirak etmek üzere Paris'e gitmiş olan Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti **Cumhur tezkeresi (3/81)**

21

9. — 21 Ekim 1954 tarihinde toplanacak olan Avrupa Münakalât Vekilleri Konferansının Vekiller toplantısına iştirak etmek

üzere Paris'e gitmiş olan Nafia Vekili Kemal Zeytinoglu'nun dönüşüne kadar kendisine Münakalât Vekili Muammer Çavuşoglu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti **Cumhur tezkeresi (3/82)**

21:22

10. — Vazife ile Amerika'ya gitmiş olan Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in dönüşüne kadar kendisine Devlet Vekili Osman Kapani'nin vekillik edeceğine dair Riyaseti **Cumhur tezkeresi (3/83)**

22

6. — Teklifler

22

1. — İçel Mebusu Aziz Köksal'ın tahlifi

22

2. — Kocaeli Mebusu Hamza Osman Erkan'ın tahlifi

22

7. — Arızalar ve telgraflar

22

1. — Basın suçlarından dolayı mahkûm edilenlerin affedilmeleri hakkında, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Kongresi ve Erzurum Gazeteciler Cemiyeti reisliklerinden gelen telgraflar

22

1. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Amerikan vatandaşı ve şirketlerinin memleketimizde yapacakları yatırımların İktisadi İş Birliği İdaresince garanti edilmesine dair Anlaşmanın onanması hakkında kanun lâyihası (1/63) (Hariciye, Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

2. — Ankara'daki Kızılay hastanesinin satın alınması hakkındaki 5970 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası (1/64) (Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Bütçe encümenlerine)

3. — Ankara şehri lâğurları hakkındaki 4099 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası (1/65) (Nafia, Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

4. — Ankara Üniversitesi 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâyihası (1/66) (Divanı Muhasebat Encümenine)

5. — Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası (1/67) (Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

6. — Belediye Kanununa bazı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bazı maddelerinin kaldırılmasına dair olan 5663 sayılı Kanunun ek 1 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 6424 sayılı Kanunun ek birinci maddesi ile muvakkat maddesinin tadiline dair olan kanun lâyihası (1/68) (Dahiliye Encümenine)

7. — 1952 yılında Buenos - Aires'te imza edilmiş olan Milletlerarası Telekomünikasyon Sözleşmesinin tasdikı hakkında kanun lâyihası (1/69) (Hariciye ve Münakalât encümenlerine)

8. — Brüksel'de toplanmış olan 13 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun lâyihası (1/70) (Hariciye ve Münakalât encümenlerine)

9. — D. D. T. döner sermayesi kanunu lâyihası (1/71) (Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

10. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 yılı hesabı katî kanunu lâyihası (1/72) (Divanı Muhasebat Encümenine)

11. — Devlet gemilerinin muafliğına dair bazı kaidelerin birleştirilmesi için imzalanmış olan Milletlerarası Anlaşmaya ek olarak imza-

lanmış Protokole katılmamız hakkında kanun lâyihası. (1/73) (Hariciye, Adliye ve Münakalât encümenlerine)

12. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâyihası. (1/74) (Divanı Muhasebat Encümenine)

13. — 9 Şubat 1954 tarihli Türkiye - Macaristan ek Protokolünün tasdikına dair kanun lâyihası (1/75) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

14. — 4 Aralık 1953 tarihli Türkiye - Polonya buğday Protokolünün tasdikına dair kanun lâyihası (1/76) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

15. — Ecnebi devletlere Ankara'da sefaret ve konsoloshane inşa etmek üzere meccanen arsa tahsisi hakkında kanun lâyihası (1/77) (Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

16. — Eczaeî Odaları Birliği kanunu lâyihası (1/78) (Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Adliye encümenlerine)

17. — Ekonomik istatistiklere mütedair 14 Aralık 1928 tarihli Milletlerarası Cenevre Sözleşmesi ile bunu tadil eden 9 Aralık 1948 tarihli Paris Protokolüne katılmamıza ve bu senetlerin tasdikına dair kanun lâyihası (1/79) (Hariciye ve İktisat encümenlerine)

18. — Gemi sahiplerinin sorumluluklarının tahdidi ve konişmentoya mütaallik bazı kaidelerin tevhibi hakkındaki 25 Ağustos 1924 tarihli ve deniz ticaret vasıtalarının rehni ve imtiyazı ve devlet gemilerinin muafiyetleriyle ilgili bazı kaidelerin tevhibi hakkındaki 1926 tarihli Milletlerarası dört sözleşmeye katılmamız hakkında kanun lâyihası (1/80) (Münakalât Encümenine)

19. — Gümrük muhafaza ve muamele sınıfı memurları teşkilâtı hakkındaki 3944 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 4632 sayılı Kanuna müzeyyel kanun lâyihası (1/81) (Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenlerine)

20. — Gümrük tarifelerindeki eşya tasnif nomanklâtörüne ve gümrük kıymetine mütedair mukavelenamelerin tasdikı hakkında kanun lâyihası (1/82) (Hariciye ve Gümrük ve İnhisarlar encümenlerine)

21. — Gümrük tarifeleri ve ticaret genel Anlaşmasına ekli listelerin metinlerinde düzeltme ve değişiklik yapılmasına mütaallik Birinci Protokolün onanması hakkında kanun lâiyhası (1/83) (Hariciye, Gümrük ve İnhisarlar, Ticaret, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

22. — Gümrük tarifeleri ve ticaret genel Anlaşmasına ekli listelerin metinlerinde yapılan düzeltme ve değişikliklere mütaallik Üçüncü Protokolün tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/84) (Hariciye, Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret encümenlerine)

23. — Gümrük tarifeleri ve ticaret genel Anlaşması âküd taraflarından bâzıları ile Japonya arasındaki ticari münasebetleri düzenleyen Beyannamenin tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/85) (Hariciye, Gümrük ve İnhisarlar, Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

24. — Hudut ve Sahiller Sağlık Umum Müdürlüğü 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/86) (Divanı Muhasebat Encümenine)

25. — İdarei umumiye vilâyat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 6423 sayılı Kanunun tadili hakkında kanun lâiyhası (1/87) (Dahiliye Encümenine)

26. — İnhisarlar Umum Müdürlüğünce yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5113 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası (1/88) (Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenlerine)

27. — İspanya'ya 100 000 ton buğday satışı hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İspanya Hükümeti arasında teati edilen mektupların tasdikına dair kanun lâiyhası (1/89) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

28. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1951 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/90) (Divanı Muhasebat Encümenine)

29. — İstanbul Üniversitesi 1951 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/91) (Divanı Muhasebat Encümenine)

30. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1954 yılı bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası (1/92) (Bütçe Encümenine)

31. — Jandarma Kanununun 5061 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâiyhası (1/93) (Millî Müdafaa ve Dâhiliye encümenlerine)

32. — Karayolları Umum Müdürlüğü 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/94) (Divanı Muhasebat Encümenine)

33. — Kamulaştırma kanunu lâiyhası (1/95) (Dahiliye, Nafia, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

34. — Memleketimizde açılacak olan Birleşmiş Milletler Çayır, Mera ve Yem Nebatları Yetiştirme Merkezi için teknik yardım yapılması hakkında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (12) sayılı ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/96) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine)

35. — Mensucat sanayii mevzuunda Türkiye'ye teknik yardım temini hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler arasında imzalanan 12 numaralı ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/97) (Hariciye ve İktisat encümenlerine)

36. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/98) (Divanı Muhasebat Encümenine)

37. — Nafia Vekâleti teşkilât ve vazifelerine dair 3611 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin 4 ncü bendinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası (1/99) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

38. — 19 Ocak 1954 tarihinde Türkiye ile Fransa arasında imzalanan «Sınai ve iktisadi teçhizat siparişleri hakkında Anlaşma»nın tasdikına dair kanun lâiyhası (1/100) (Hariciye, İktisat ve Ticaret encümenlerine).

39. — Orman araştırma mevzuunda Türkiye'ye teknik yardım temini hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10) numaralı ek Anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/101) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine).

40. — Orman Umum Müdürlüğü 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/102) (Divanı Muhasebat Encümenine).

41. — 31 Ağustos 1946 tarihli Türk - Fransız Anlaşmasına ek Protokolün ve ilişkilerinin tasdiki hakkında kanun lâiyhası. (1/103) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

42. — Su ortaklıkları kanunu layihası (1/104) (Nafia, Maliye ve Bütçe encümenlerine).

43. — Suriye, Lübnan, Irak, Ürdün, Mısır, İran, Afganistan, Libya, Pakistan, Kıbrıs, Türkiye Hükümetleri için orman siyaseti eğitimi temin eden bir merkezin teşkilî suretiyle, teknik yardım yapılması gayesiyle Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teşkilâtı ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan 10 numaralı ek Anlaşmanın onanması hakkında kanun lâiyhası (1/105) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine).

44. — Tekel Umum Müdürlüğü 1952 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/106) (Divanı Muhasebat Encümenine).

45. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti arasında mer'î 16 Şubat 1952 tarihli ticaret ve ödeme anlaşmalarının 31 Ekim 1954 tarihine kadar uzatılmasına dair teati olunan mektupların tasdikı hakkında kanun lâiyhası (1/107) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

46. — Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Hükümeti arasındaki 4 Temmuz 1950 tarihli ödeme Anlaşmasına ek Protokolün tasdikı hakkında kanun lâiyhası (1/108) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

47. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmaları ile eklerinin tasdikı hakkında kanun lâiyhası (1/109) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

48. — Türkiye - Finlândiya ticaret Protokolünün tasdikına dair kanun lâiyhası (1/110) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

49. — Türkiye - İspanya ticaret ve ödeme anlaşmalarına ek 8 Nisan 1953 tarihli Protokolde münderiç üç milyon dolârlık plâfon müddetinin altı aydan bir seneye çıkarılması hususunda İspanya Hükümeti ile teati edilen mektupların tasdikına dair kanun lâiyhası (1/111) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

50. — Türkiye - Polonya ödeme Anlaşmasına ek Protokolün tasdikına dair kanun lâiyhası (1/112) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

51. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Kıraliyeti Hükümeti arasında Ankara'da imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmaları ile eklerinin tasdikı hakkında kanun lâiyhası (1/113) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

52. — Türkiye Spor Birliği kurulmasına dair kanun lâiyhası (1/114) (Maarif, Dahiliye ve Bütçe encümenlerine).

53. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1951 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/115) (Divanı Muhasebat Encümenine).

54. — 28 Ağustos 1952 tarihli Türk - Fransız Protokolü ile eklerinin 1 Eylül 1953 tarihinden itibaren üç ay müddetle uzatılması için Fransa Büyükelçiliği ile teati edilen mektupların tasdikına dair kanun lâiyhası (1/116) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine).

Teklifler

55. — İstanbul mebusları Fûruzan Tekil ve Celâl Türkgeldi'nin, Millî Korunma Kanununun Tadili hakkındaki 6084 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/26) (Ticaret, Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenlerine).

56. — Ordu Mebusu Refet Aksoy'un, Belediye Kanununun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/27) (Dahiliye Encümenine).

57. — Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Hukuk usulü muhakemeleri Kanununun 61, 261, 264, 339 ve 494 ncü maddelerinin, tadiline ve 495, 496, 497, 498, 499 ve 500 ncü maddelerinin lâgvına dair kanun teklifi (2/28) (Adliye Encümenine).

58. Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair 3954 sayılı Kanunun 31 ve 59 ncü maddelerinin tadili hakkında kanun teklifi (2/29) (Ticaret, Dahiliye ve Adliye encümenlerine).

59. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii hakkında kanun teklifi (2/30) (Ticaret, Dahiliye ve Adliye encümenlerine).

60. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, Üsküdar vilâyeti teşkilî hakkında kanun teklifi (2/31) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine).

Tezkereler

61. — Atatürk Orman Çiftliğinin 1953 yılı bilângosu ile kâr ve zarar hesaplarına ait raporun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/38) (Bütçe ve Ziraat encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene).

62. — Karayolları Umum Müdürlüğünün 1952 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Mu-

hasebat Reisliği tezkeresi (3/39) (Divanı Muhasebat Encümenine).

63. — Menkul ve gayrimenkul emval ile bunların intifa haklarının ve daimî vergilerin mektumlarını haber verenlere verilecek ikramiyelere dair 1905 sayılı Kanunun 6 nci maddesinin 2 nci fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/40) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

64. — Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğünün 1952 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/41) (Divanı Muhasebat Encümenine)

65. — Türk Tütün Limitet Şirketinin 1949 bütçe yılı bilançosu ile murakıp raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/43) (Divanı Muhasebat Encümenine)

66. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi 1951 bütçe yılı bilançosunun sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/44) (Divanı Muhasebat Encümenine)

67. — Ağrı'nın Menkeser köyü nüfusunda kayıtlı İbrahimoğlu Babahan Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/45) (Adliye Encümenine)

68. — Bafra'nın Köseli köyünde kayıtlı Abdurrahmanoğlu Rahim diğer adı İbrahim Kırtoklu ile Vezirköprü'nün Tamalı köyünde kayıtlı Hüseyinoğlu Halil Eroğul'un ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/46) (Adliye Encümenine)

69. — Mustafa Sabrioğlu Ahmet Hayati Karasahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/47) (Adliye Encümenine)

70. — Bolu Mebusu Reşat Akşemsettinioğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/48) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

71. — Bolu Mebusu Reşat Akşemsettinioğlu'nun, teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/49) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene);

72. — Bolu Mebusu Reşat Akşemsettinioğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/50) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

73. — Bingöl Mebusu Sait Göker'in, teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/51) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene);

74. — Bursa Mebusu İbrahim Öktem'in, teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/52) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

75. — Çanakkale Mebusu Safaeddin Karanaki'nin teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/53) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

76. — Edirne Mebusu Sabahattin Parsoy'un teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/54) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

77. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/55) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

78. — Hatay Mebusu Şemsettin Mursaloğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/56) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

79. — Diyarbakır Mebusu Mehmet Hüseyin Ünal'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/57) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

80. — Kırşehir Mebusu Osman Bölükbaşı'nın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/58) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

81. — Kocaeli Mebusu Saddettin Yalım'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/59) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

82. — İzmir Mebusu Nebil Sadi Altuğ'un teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/60) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

83. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/61) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

84. — Kayseri Mebusu Hakkı Kurmel'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/62) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

85. — Kayseri Mebusu Osman Nuri Deniz'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/63) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye Encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

86. — Konya Mebusu Mekki Keskin'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/64) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

87. — Malatya Mebusu Mehmet Fahri Oral'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/65) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

88. — Malatya Mebusu Mehmet Tevfik Ünsal'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/66) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

89. — Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında

Başvekâlet tezkeresi (3/67) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

90. — Mardin Mebusu Halim Şatana'nın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/68) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

91. — Niğde Mebusu Hayati Ülkün'ün teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/69) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

92. — Ordu Mebusu Feyzi Boztepe'nin teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/70) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

93. — Seyhan Mebusu İsmet Uslu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/71) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

94. — Sinob Mebusu Haşim Tarı'nın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/72) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene)

95. — Tokad Mebusu Mehmet Şahin'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/73) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümene).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,40

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : İbrahim Kirazoğlu (Kayseri), Ömer Mart (Kayseri)

2 — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.

İsmi okunan arkadaşın lütfen işaret vermesini rica ediyoruz.

(Afyon Karahisar intihap dairesinden başlanarak yoklama yapıldı)

REİS — Yoklama bitmiştir, efendim.

Sayın Reiscumhurumuzun 10 ncu Devre Birinci İçtima senesini açmak ve Teşkilâtı Esasiye gereğince senelik nutuklarını irat buyurmak üzere teşriflerine intizar edeceğiz.

3. — REİSİCUMHURUN NUTKU

(Reiscumhur Celâl Bayar, sol tarafın şiddetli ve sürekli alkışları arasında ve C. H. Partisi mensuplarının ayağa kalkması suretiyle karşılandı).

REİSİCUMHUR CELÂL BAYAR (İstanbul) — Türkiye Büyük Millet Meclisinin Onuncu Döneminin Birinci Toplantısını açıyorum.

Muhterem Mebus arkadaşlarım,

Her şeyden evvel, demokratik rejim içinde milletin, iradesini serbest kullanmak suretiyle seçtiği hakiki mümessilleri olan sizlerin, Onuncu Büyük Millet Meclisinin, huzurunda bulunmaktan duyduğum bahtiyarlığı belirtmek isterim.

Arkadaşlar,

Türk Milleti siyasi haklarını kullanmak ve demokratik rejimin icaplarını tahakkuk ettirmek hususunda ne derin bir şuura sahip olduğunu 2 Mayıs seçimleriyle bir kere daha ispat etmiş bulunuyor.

Filhakika, 2 Mayıs seçimlerinde vatandaşlar, seçmenlik haklarını, vicdanlara huzur veren kanunun teminatı altında tam bir emniyet ve serbesti ile kullanmışlardır.

Vatandaş haklarının korunmasını gaye eden bir idarenin, seçimlerde bu güzel neticenin elde edilmesindeki tesir ve hissesini belirtirken derin bir memnuluk hissetmekteyim.

Vatandaşlar, demokratik rejimde hükümetlerin, kendileri için çalışmak üzere, kendileri tarafından iş başına getirildiğini artık tama-

miyle anlamışlardır. Bu suretle, devletle vatandaş arasında bulunması gereken ve karşılıklı saygı ve itimada dayanan sıkı iş birliği iyice teessüs etmiş bulunuyor.

Aziz arkadaşlarım;

İlk önce, devlet hayatında işlerimizin ne suretle yürütüldüğünü ve nerelere gelmiş bulunduğunu daha iyi belirtebilmek için, sefiniz Dokuzuncu Büyük Millet Meclisince, gerek mânevi sahada ve rejim bahsinde, gerek iktisadi ve malî mevzularda neler yapılmış olduğunu çok umumi şekilde ve süratle dahi olsa gözden geçirmeyi faydalı bulmaktayım.

Demokratik idarenin esasını teşkil eden seçim emniyeti, ve siyasi ahlâkın muhafazası, genç demokrasimizin hali ve istikbali bakımından ihmalî asla caiz olmıyan bir vecibe olduğuna şüphe yoktur.

Bu hakikatı göz önünde tutan Dokuzuncu Büyük Millet Meclisi, Seçim Kanunununda yaptığı değişikliklerle, Yüksek Seçim Kurulunun salâhiyetini genişletmiş, adlî murakabe sistemini daha mükemmel bir hale getirmiştir. Böyle bir adımın atılmasındaki büyük ehemmiyeti, samimiyet ve medeni cesareti izahtan müstağni görürüm.

İnkılâplarımızın, medeniyet âlemine karşı, bizim için bir gurur kaynağı teşkil etmekte olduğu muhakkaktır.

Bunların korunması mevzuunda da, Doku-

zuncu Büyük Millet Meclisinin göstermiş olduğu hassasiyeti şükranla kaydetmek yerinde olur.

Biliyorsunuz ki; yine bundan evvelki teşriî devrede, demokratik rejimin memlekette tereddide uğramadan yerleşebilmesini temin hususunda da büyük gayretler sarfedilmiştir.

Bugün devletle vatandaş arasında, mevcudiyetini her sahada müşahede ettiğimiz daha sıkı ve daha verimli iş birliğinin tahakkuku ancak bu suretle mümkün olabilmektedir.

Bir taraftan solcu cereyanlara, diğer taraftan taassup ve irticaa dayanan tahrikçilerin ele vererek harekete geçmiş oldukları bir vakıadır. Yer yer ayaklanma teşebbüslerine müsait zeminler hazırlanmış, kara taassup «Ticânî» namı altında çok cüretkârane hareketlere geçmiştir.

Dokuzuncu Büyük Millet Meclisi, solcu tahriklere esaslı darbeler indirmeyi mümkün kılacak ve dinî hisleri istismar etmek yolundaki teşebbüsleri de husrana uğratacak kanuni hükümleri zamanında tedvin etmesini bilmiştir.

Bu sayededir ki, demokratik nizamın sarımsız devam ettirilebilmesi mümkün olmuştur.

Gerçekten o zamana kadar memleketimizde görülmemiş bir hâdise olan 1950 seçimleri neticesinde iktidarın değişmesi ve beklenmeyen bu değişikliğin, memleketi meçhul âkibetlere sevk etmesi ihtimali, ve nihayet bu seçimleri takibeden yeni rejimin birdenbire tatbika konmasının ilk tesirleri ve yanlış telâkki ve tefsiri neticesi olarak, güçlüklerle karşılaşmış olması, birtakım zararlı cereyanların harekete geçmesine sebep olmuştur.

Yeni kurulan idareyi bir türlü kabul ve hazmetmek istemiyenlerin, tecrübesizlik ve ihtirasları yüzünden, siyaset mücadelelerini, görülmemiş bir şiddete götürdükleri muhakkaktır. Sinsi ve ürkek bir intizar halinde bulunan kötü cereyanların, maskelenip korkusuzca siyaset mücadelelerine karışabilmelerinde bu vaziyetin başlıca âmîl olduğu da inkâr olunamaz.

Arkadaşlar,

Onuncu Büyük Millet Meclisi olarak Yüksek Heyetiniz ise, geçen yaz iptidasındaki fevkalâde devrede daha da mütakâmil tedbirler almak basiretini göstermiş bulunuyor.

Geniş bir hürriyet anlayışına dayanan bir idarenin kurulmasında ve payidar olabilmesin-

de cemiyet nizamının ve inkılâp esaslarının korunması mevzuunun arz ettiği büyük ehemmiyete işaret etmek isterim.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun mutlak teminatı altında bulunan vicdan, fikir, toplanma hak ve hürriyetleriyle matbuat hürriyetinin, Devletin selâmet ve bekasını tehlikeye düşürecek, âmme menfaatlerini sarsacak, huzur ve sükûneti bozacak, vatandaş şeref ve haysiyetini kırarak şekillerdeki suiistimallerine mâni olmak ve bilhassa bu hürriyetleri hakiki mâna ve hudutları içinde korumak maksadiyle kanunlar tedvin etmiş bulunuyorsunuz.

Bu kanunlar yürürlüğe girmiş ve kaza hakkını temsil eden hâkimlerimiz tarafından isabetle tatbik edilmeye başlanmıştır. (Soldan, alkışlar)

Cemiyet nizamı ile inkılâp esaslarının, şahsi şeref ve haysiyetlerin korunmasında bu kanunların verimli neticeler sağladığı görülmektedir.

Ayrıca ve yine fevkalâde devrede, memurun siyasetle münasebetini tanzim eden ve vatandaşın rey verme hakkını her türlü tesir ve nüfuzdan masun bulundurmamak, siyasi ahlâkı muhafaza etmek hedefini güden kanuni hükümler tedvin edilmiş olduğunu da kaydetmek isterim.

Bu tedbirler sayesinde ki, önümüzdeki seneler içinde milletçe huzur ve emniyet içinde çalışabilmek mümkün olacaktır. Bunun ehemmiyeti üzerinde durmanın yeri vardır.

Zira, memleketimizin, her sahadaki büyük hamlelerinin devam ettirilebilmesi, hürriyet rejiminin tarsin ve tahkimi için iç siyasette tabii halin teessüsü lâzımdır.

Vatandaşlarımızın, milletçe başlanan kalkınmayı inkişaf ve intaç ettirebilmek için huzur ve sükûn içinde çalışmak istediklerini yakinen müşahade ve tesbit etmiş bulunuyorum.

Sizlerle başlayan Onuncu Teşriî Devremizin ise, milletimizin emniyetini daha da kuvvetlendirecek, milletimizin huzur ve refahını artıracak, bugüne kadar yapılanlardan daha büyük işlerin başarılmasını mümkün kılacak bir devre teşkil edeceğini ümit ve temenni etmekteyim.

Büyük Millet Meclisinin Dokuzuncu Devresini teşkil eden son dört yıl zarfında, hürriyet rejiminin takviyesi, nizamın muhafazası, inkılâplarımızın korunması gibi en ehemmiyetli mevzularda ele alınmış olan tedbirlerin izahından

sonra şimdi de, yine aynı devre zarfında iktisadi ve malî sahalarda, memleketin ümrana ve refaha kavuşturulması mevzularında tahakkuk ettirilen ve tahakkuk ettirilmek üzere bulunan işlerin umumi manzarasına kısa bir nazar atfetmek faydalı olacaktır.

Hiç şüphe yoktur ki, bu devre zarfında yapılan işler, hacim ve verimlilik itibariyle büyük ehemmiyeti haizdir.

Asıl mühimmi ise, bir umumi iktisadi kalkınmanın icaplarına tam uygun olarak birbirine bağlı, birbirine yardımcı ve birbirini tamamlayan bütün mevzuların mâkul ve makbul nispetler dairesinde birden ele alınmış olmasıdır.

Böylece sarf edilen gayret ve harcanan emekler, iktisadi, malî faaliyetleri topyekûn kavrayan, memleket iktisadiyatının muvazeneli bir tarzda yükselmesini sağlayan bir şümül ve mahiyet arz etmiştir.

Binaenaleyh geçen devreyi dolduran geniş faaliyetlerin istihsal, kredi, münakale, imar ve inşa, ticaret, bütçe ve devlet gelirleri gibi bütün sahaları kapladığı derhal nazara çarpar.

Faaliyet ve tedbirlerin nispetli, muvazeneli ve şümüllü olması neticesidir ki, istihsal her sahada büyük bir artış göstermiştir. Meselâ zirai istihsalimiz ana mahsul gruplarında yüzde iki yüz nispetine kadar yükselen artışlar kaydetmiştir.

Çünkü, istihşal artırımına mâtuflanan bütün tedbirler yerinde ve zamanında alınmıştır.

Ziraat kredisi kısa bir zaman içinde dört beş misline kadar yükseltilmiş, yine kısa bir zaman içinde traktör sayısı altı yedi misli artırılmış memlekette kullanılan bütün ziraat âletlerinde hem süratle artışlar, hem de yenilenme ve modernleşme temin olunmuş, tohum tevzii işi çok geniş hacimde ele alınmış haşerat ve hastalıklarla mücadele daha tertipli hale getirilmiş, en mühimmi, mâkul ve müstakar bir fiyat politikası takibolunmuş, hulâsa, zirai istihşali artırmak için gereken tedbirler hiçbir noktada ihmal olunmamıştır.

Bu tedbirlerin vüsat ve şümülüne bir misal olmak üzere tohum tevziini zikredeyim :

1940 tan 1950 ye kadar geçen on yıl içinde dağıtılmış olan tohum iki yüz yetmiş bin tondan ibarettir. Sadece bu yıl, bugüne kadar tahsis ve tevzi edilen miktar ise iki yüz kırk bin

tona yaklaşmaktadır. Bu miktarın bu yıl daha da artacağı muhakkaktır.

Ayrıca zirai istihşalin artmasında doğrudan doğruya müessir olan küçük ve büyük su işlerine ve yeraltı sularına, geniş ölçüde gübre kullanılmasını temin maksadiyle memlekette gübre fabrikaları inşasına büyük ehemmiyet verdiğimizizi kaydetmeliyim.

Dolayısıyla istihşalin artmasına müessir olan liman, yol, sanayileşme gibi diğer mevzuların da ne suretle ele alındığı malûmunuzdur.

Bu yıl, birçok yabancı memleketlerde olduğu gibi, memleketimizde de hububat mahsulü kötü hava şartları dolayısıyla verimsiz olmuştur. Fakat normal şartlar içerisinde her zaman tahakkuk edeceği tabîi bulunan bu yüzde iki yüz civarındaki artış istihşal kapasitemizin miyarını teşkil etmektedir.

Sanayiimizin süratli inkişafının arz ettiği manzaraya gelince :

Elde bulunan endeksler, bu devre zarfında sınaî istihşalâtımızın yüzde yüz arttığını göstermektedir, ik hakikatta, bu sahada yapılan geniş yatırımların büyük kısmı itibariyle işletmeye daha yeni açılmış veya açılmakta olduğu, endekslere müessir olacak zamanın henüz geçmemiş bulunduğu nazara alınırsa bu sahadaki gelişmenin yüzde yüz nispetinin çok üstünde olduğu derhal anlaşılır.

Meselâ, yalnız pamuklu ve yünlü mensucat sahasında iş adedinin üç yüz binden bir milyonu geçmek üzere bulunması, dört yıl zarfında (altı yüz doksan altı) aded yeni sınaî müessesenin kurulmuş ve işletmeye açılmış olması bu mevzuda zirai istihşal sahasının üstünde bir gayretle çalışıldığını gösteren açık delillerdir. (Soldan alkışlar).

Diğer bir misal olarak şeker sanayiini ele alıyorum; 1950 yılında mevcut dört şeker fabrikasına ilâveten kurulması kararlaştırılan on bir şeker fabrikasından dördü, faaliyete geçmiş ve böylece şeker istihşal kapasitesi yüzde yüz artarak iki yüz yirmi beş bin tona yükselmiştir ki yeni açılacak fabrikalar sayesinde bu miktar 1956 yılında dört yüz bin tona çıkacaktır. (Soldan alkışlar).

Başka misaller ve tafsilât vermeye lüzum görmüyorum; onun için sınaî istihşalimizin ne derece arttığını şu kısa sözlerimle belirttikten

sonra maden istihsal sahasına geçiyorum. Madenciliğimizin de dikkate değer artışlar kaydettiği vereceğim kısa izahat ile anlaşılmalı olacaktır.

Evvellâ şurasını arz edeyim ki; bir taraftan Yüksek Meclisinizce geçen sene kabul buyurulan Petrol Kanununun hükümleri dairesinde sekiz şirket yurtta petrol aramaları yaparken, diğer taraftan Güney - Doğu petrol bölgesinde «Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü» tarafından kuyular açılmakta ve çalışmalara devam olunmaktadır.

Yirmi beş, otuz milyon liraya malolacak rafineri inşaatı önümüzdeki sene tamamen bitmiş olacaktır.

Bundan başka, madenciliğimiz mevzuunda, maden ihractımızın geçen devre esnasında ton itibariyle yüzde dört yüze yakın bir nispette arttığını söylersem bu sahadaki faaliyetlerin şümul ve vüsatı hakkında fikir edinilmiş olur.

Ayrıca şimdiye kadar bizde mevcudiyeti bilinmeyen «Volfram», «Uranyum» ve «Toryum» gibi çok kıymetli stratejik madenlerin memleketimizde bulunmuş olmasından, müspet neticeler beklemekteyiz.

Münakale işlerimize gelince :

Geçen devre zarfında en geniş faaliyetimizin bir mevzuu da yol şebekemizin yeniden yapılmışçasına ıslahı ve büyük süratle genişletilmesi olmuştur.

1949 yılı sonuna kadar memleketimizde mevcut stabilize yolların uzunluğu «iki bin altı yüz otuz» kilometreden ibaretti. Halen bu miktar «yirmi iki bin» kilometreyi bulmuştur. (Soldan alkışlar).

Yollarımızın ıslahı mevzuu, üzerinde durulacak bir ehemmiyet arz eder. Çünkü, evvelden mevcut yolların bugünkü devlet yolları standardına göre ıslahı, âdeta yeniden yapılmışçasına masraf ve külfeti mucip olmaktadır.

Devlet yollarının yanbaşında il ve köy yollarına da hususi bir ehemmiyet atfedilmiş ve dört sene zarfında il ve köy yolları için vilâyetlere yapılan yardım (yüz yetmiş) milyon lirayı geçmiştir.

Arkadaşlar,

1950 senesinde, bütün köprülerimiz (on üç bin) metre uzunluğunda, (iki yüz seksen dokuz) adedden ibaretti

1950 den bu yana, yurttaki (sekiz yüz) adede ve mecmuu (kırk altı bin) metre tulünde yeni köprü inşası gibi muazzam faaliyete geçilmiş ve bunlardan (otuz bin) metreye yakın kısmı işletmeye açılmış bulunuyor.

Demiryolları mevzuunda ise, bir taraftan yeni hatlar inşa ve ikmal edilirken diğer taraftan yıpranmış hatları tamir etmek, ömrünü çoktan ikmal etmiş vasıta ve teçhizat yerine yenilerini tedarik etmek iktiza eylemiş ve bunun için de (yüz seksen yedi) milyon lira harcanmıştır.

Tabloyu tamamlamak için silo, liman, enerji, köy içme suları, kasaba ve şehirlerimizin elektriğe kavuşturulması gibi her biri belli başlı mevzulardan olan işlerimiz hakkında birer cümle ile izahat vermeme müsaade buyurmanızı rica ederim.

1950 ye takaddüm eden zamanlarda enerji mevzuunda esash bir adım atılmadığı bilinen hakikatlerdendir. Halbuki geçen dört yıl içinde bu sahada yapılan işler, kısa sözlerle anlatılmıyacak azamettedir. Küçük, büyük barajlarla hidro- elektrik santralleri, termik santraller ve memleketi kısım kısım birbirine bağlayan havai elektrik hatları inşası, bütün vatan sahında görülmemiş bir hızla devam etmektedir. (Soldan alkışlar)

Şu kadarını söyleyeyim ki, başladığımız ve peyderpey bitmekte olan işlerimiz, önümüzdeki iki, üç sene zarfında ikmal olunduğu zaman 1950 ye kadar (sekiz yüz) milyon kilovat civarında olan elektrik takati (üç) milyarı aşacaktır. (Soldan alkışlar)

Büyük limanlarımız, mühim iskele ve barınaklarımızın inşası işleri de süratle devam etmektedir.

Ereğli, Trabzon limanları bitirilmiş, her birisi (60), (70) milyon liraya malolacak Samsun ve Mersin limanlarının inşasına başlanmış, İstanbul'da Haydarpaşa ve Salıpazarı limanlarının inşaatı işi hayli ilerlemiş, Giresun limanının temeli atılmış, (30), (35) milyon liraya malolacak İzmir - Alsancak limanının ihalesi yapılmış, önümüzdeki ay içinde inşasına da başlanmış olacaktır. (Soldan alkışlar)

Şimdi kısaca silolarımızdan, köy, kasaba, şehir içme sularından ve kasaba ve şehirlerimizin enerji işlerinden bahsedeyim:

1950 de çelik silo, hangar ve depo kapasite-

miz (148) bin tondan ibaretti ve Toprak Ofisin elinde bulunan ahşap ambar ve salaşlarla birlikte bütün istiap kapasitesi (415) bin ton idi. Hâlen inşa edilmiş olan beton silolar ve çelik hangar ve depoların kapasitesi (540) bin tondur.

Önümüzdeki devrede inşa edilecek olanlarla birlikte tamamiyle modern mahiyetteki çelik ve beton silo ve hangar kapasitemiz (1) milyon (522) bin tona yükselecektir ki, bu 1950 deki modern silo ve hangar kapasitesinin yüzde bin nispetinde artması demektir. Bu siloların dış finansman kredileri şimdiden temin olunmuş ve mühim bir kısmının inşalarına başlanmıştır. Diğerlerinin de ihaleleri yapılmak üzeredir.

Köylerimizin büyük kısmının içme suları ikmal edilmiş veya ikmal edilmek üzere bulunuyor. Önümüzdeki devre içinde temiz, sıhhi ve bol içme suyuna kavuşmamış hiçbir köy ve kasabamız kalmıyacaktır. (Soldan, sürekli ve şiddetli alkışlar).

Yine önümüzdeki dört yıl içinde şehir ve kasabalarımızın elektrik ihtiyaçları mühim nispette temin edilmiş olmakla kalmıyacak, köylerimizin de elektrikleşmesi işine başlanmış olacaktır.

Aziz arkadaşlar,

Münakale ve nafia hizmetleri topyekûn nazara alındığı takdirde 1950 ye takaddüm eden dört yıl zarfında bu işler için sarfedilen meblağ (beş yüz yedi) milyon lira olduğu halde son dört yıllık devre zarfında aynı işler için (bir milyar yüz kırk üç) milyon lira sarfedilmiş olduğunu ifade etmek bu hizmetlerin ne derecelere kadar önemle ele alındığını göstermeye kâfidir sanırım. (Soldan, bravo sesleri alkışlar)

Denizyolları, seyrisefain ve Devlet Denizyolları halinden çıkarılmış Denizcilik Bankası İşletmesi haline getirilmiştir.

Deniz ticaret filomuz, dört yıl zarfında, yeni yolcu gemileri, şilepler ve tankerlerle mühim nispette kuvvetlendirilmiştir. 1949 da Denizyolları ile armatörlerimizin sahip oldukları ticaret filomuz, (350) bin ton iken, Denizcilik Bankamızın ve armatörlerimizin şimdiden satın aldıkları ve yakın zamanda bayrağımızı çekeceğimiz gemilerin iltihakıyla, filomuz, bir misli artarak (700) bin tona yaklaşacaktır.

Bu bahse son verirken sıhhat ve maarif işlerimizle, üniversitelerimiz, bankacılığımızdaki

inkişaf, Yabancı Sermaye Kanununun tatbikatı ve dış ticaretimiz mevzularına da kısaca temas etmek isterim.

1950 yılında sağlık hizmetlerine ayrılan tahsisat yekûnu (60) milyon liradan ibaret iken bu tahsisat 1954 Bütçesinde yüzde yüzden fazla bir artışla (129) milyona yükselmiştir. 1955 Bütçesinde bu hizmetlere ayrılacak tahsisatın daha da artacağı tabiidir.

Sağlık hizmetleri grupuna, geçen devrede (400) milyon lira gibi büyük bir meblâğın harcanmış olduğunu arzedersem, verem, trahom, sıtma gibi hastalıklarla sağlık tesislerine ve hizmetlerine ne dereceye kadar ehemmiyet verildiğini göstermiş olurum.

Son dört yıllık devre zarfında maarif hizmetlerine bütçelerimizden ayrılan tahsisat (1) milyar (15) milyon lirayı tecavüz etmiştir. 1950 ye takaddüm eden dört yıl içinde ise, bu ancak (676) milyon lira civarında idi.

Maarifimize verdiğimiz ehemmiyeti tebarüz ettirebilmek için bir iki rakam daha vereyim.

1950 Bütçesinde üniversitelerimizin tahsisatı (21) milyon liradan ibaretti. 1954 Bütçesinde ise üniversitelerimize verilen tahsisat (48) milyon liradır.

(48) milyon liralık 1954 Bütçesine ilâve olarak 1955 Bütçesine konması istenilen para (17) milyon liradır ki, bunun büyük bir kısmı verileceğine göre, önümüzdeki bütçede vukubulacak artışın, 1950 Bütçesindeki üniversiteler tahsisatı yekûnuna yakın olduğu açıkça görülüyor.

Muhterem arkadaşlar,

Dört senede kaydedilen terakkileri bir başka ölçü ile bankalara yapılan mevduat, banka muameleleri ve banka ikrazatında kaydedilen artışlarla ölçelim.

Geçen devrede tatbika başlanılan mühim iktisadi kalkınma faaliyetlerinde ziraat, sanayi, madencilik, enerji sahalarında girişilen ve yekûnu milyarları bulan sermaye yatırımlarının tahakkuk ettirilmesinde banka kredilerinin, istihsal ve teşebbüs erbabının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir seviyeye ulaştırılması için sarf edilen gayretlerin büyük bir hissesi olmuştur.

Nitekim banka kredileri bu devre içinde üç misline yakın bir artışla (4) milyar liranın fevkinde yükselmiştir. Bu kredilerin pek büyük bir kısmı çiftçilerimize ve muhtelif sanayi kollarının

da yeni yeni tesisler kuran müteşebbis vatandaşlara açılmış bulunmaktadır.

İstihsalı artırıcı tedbirlerden birisi de yabancı sermaye yatırımları ile muhtelif tesisler için dışardan uzun vâdeli krediler sağlanması hususunda girişilen teşebbüsler olmuştur.

1950 ye kadar bu sahada kayda değer bir terakki olmadığı halde, bilhassa 1950 den bu yana istikbal için çok geniş ümitler vadeden inkişaf lar kaydedilmiştir.

Yabancı sermayeyi teşvik Kanununun tatbik mevkiine konulmasını takibeden çok kısa bir müddet içinde (138) müracaat olmuştur. Müracaatlar, ciddi tetkikler neticesinde karara bağlandığı içindir ki, bunlardan yetmiş yedisi kabul olunmuştur. Bu suretle memlekete gelen yabancı sermaye yekûnu (65) milyon lirayı tecavüz etmiştir. Diğer müracaatlar tetkik olunmakta ve yeni yeni müracaatlar devam etmektedir.

Bunu bir ölçüye vurup mânasını daha iyi anlayabilmek için elde edilen neticeleri beş sene den beri kurulmuş olan Sanayi Kalkınma Bankasının aldığı neticelerle mukayese etmek pek faydalı olacaktır.

Bildiğiniz gibi Sanayi Kalkınma Bankası, Dünya Bankasının yardımıyla beş sene evvel kurulmuştur. Geçen bu beş sene zarfında bu banka Dünya Bankasından (18) milyon dolârlık bir istikraz akdetmiş ve sanayicilerimize (137) milyon liralık bir ikrazda bulunmuştur. Bu suretle yapılan investisyonlar yerli sermayenin de iştirakiyle (305) milyon liraya baliğ olmuştur.

Yabancı sermaye Kanununun altı aylık tatbikatı neticesine gelince :

Bu yoldan, bu çok kısa müddet içinde (25) milyon dolârlık dış sermayenin gelmesi ve yerli sermayenin de iştirakiyle (200) milyon liralık bir investisyonun yapılması bugünden temin edilmiş bulunuyor. Derhal hatırlatayım ki, elde tetkik edilmekte bulunan müracaatlar bu arz ettiğim investisyon kıymetinden daha geniş bir hacim arz etmektedir.

Geçen sene içinde hükümetimizin aldığı isabetli tedbirler sayesinde ziraat, sanayi, madencilik ve bütün istihsal kollarında kaydedilen süratli inkişaf, dış ticaret hacminde da büyük artışlar temin etmiştir. Bu sayede memleketimiz dünya ticaretinde ehemmiyeti gittikçe artan bir mevki işgal etmeye başlamıştır.

Arkadaşlar,

İç ve dış ticaretimizin daraldığı, madde noksanı yüzünden hayatın pahalılandığı, geçimin çok zorlaştığı ve dolayısıyla iç ve dış ticaretin son derece daraldığı intibamı veren sözlerin uzun zamandır devam ettirilmesine mukabil çok şayanı dikkat bir vakıa olarak arz edeyim ki, ne iç ticaretimiz, ne de dış ticaretimiz daralmak şöyle dursun görülmemiş bir ölçüde inkişaf etmiştir. (Soldan bravo sesleri ve alkışlar)

1950 de (1) milyon (730) bin olan dış ticaretimizin umumi yekûnu, darlığın en şedit olduğu, ithalâtın tediye güçlükleri yüzünden en az yapıldığı zannı telkin edilmek istenilen 1953 yılında, üç misli artarak (5) milyon (100) bin tona yaklaşmış bulunduğunu söylemek ortadaki sözlerle hakikatların ne dereceye kadar birbirinden ayrı olduğunu ispat için kâfidir. (Soldan bravo sesleri ve alkışlar)

Arkadaşlar,

Bâzi maddelerde darlık mevcut olduğu aşikârdır; bu, ithalâtın daha az yapılmış olmasından değil, hususi sektörde temerküz eden büyük ve süratli investisyon arzusunun doğan hakiki ihtiyaçtan ve buna muvazi olarak spekülasyonlara müsait olacak suni bir havanın yaratılmış olmasından ileri gelmektedir. (Soldan alkışlar)

Yukarda verdiğim misalden anlaşılacağı veçhile dış ticaretimiz üç misli artmıştır. Ve her sahada ithalât ve istihsal geçen senekinden fazladır. Şayet bâzi maddelerin darlığı hiss olunuyorsa bunların mânasını memleketteki büyük yatırım gayretinde ve artan istihlâk seviyesinde aramak icabeder. (Soldan bravo sesleri)

Dış ticaret, iç ticaret, bankaların muamele yekûnları, banka mevduat ve ikrazat yekûnları, her sahada istihsal ve bütün maddelere ait istihlâk rakamları, 1950 ye nazaran iki, üç, dört misli tezayüt kaydederken hissedilen sıkıntıları o mebdede nazaran hayat seviyemizde bir düşüklük, iktisadi vaziyetimizde bir gerileme mânasına almak, doğru değildir. Rakamlar vâzih olarak hakikatı göstermektedir.

Arkadaşlarım,

Buraya kadar izahlarım ve bütün memlekette görülen umumi manzara, nasıl hayırlı ve şümulü bir iktisadi kalkınma içinde bulunduğu muzu aşikâr olarak göstermektedir. Bu derece

geniş investismanlara girişmiş memleketlerin zaman zaman şu veya bu maddenin tedarikinde, dış tediyelerde müşküllere mâruz kalması, hattâ vatandaşlara bu hızlı investisman devrinde birtakım külfetler ve mahrumiyetler tahmil etmesi kadar tabii hiçbir şey tasavvur olunamaz. (Soldan; bravo sesleri ve alkışlar)

Yüzlerce yıl yapılmıyan investismanları bir, iki teşri devresine sıkıştırmanın vatandaşların hayat seviyesini düşürmesi ve onları mahrumiyetlere mâruz bırakması icabederdi.

Halbuki 1950 rakamlarıyla sâbittir ki, yaşama seviyesi bu memlekette yüzde yüz iyileşmiş ve yükselmiştir.

Muhterem mebus arkadaşlarım,

Ehemiyyetini lâıkiyle takdir buyuracağımıza emin bulunduğum maliye ve bütçe politikamız ve umumiyetle malî işlerimiz hakkında malûmat arz etmek isterim.

Her şeyden evvel malî politikamızın sağlam ve verimli olduğunu açıkça söylemem lâzımdır. Bu malî politikanın neticesidir ki, umumi muvazenede ve mülhak bütçelerde hakiki muvazene elde edilmiştir. Bu güç bir iş olmakla beraber tahakkuk ettirilmiş bulunmaktadır.

Geçen dört yıl içinde takibedilen yapıcı iktisadi ve malî politikanın devlet hayatında çok esash olan neticelerini bütçenin rakamlarında okumak mümkündür. Bu yıl Meclisinize takdim edilecek bütçe dört yıl içinde nereden başlayıp nereye gelmiş olduğunu daha iyi aksettirebilecek bir mahiyet taşımaktadır.

Şimdi bâzı tafsilâta girelim, mukayeseyi adım adım yürütelim.

Devraldığımız 1950 Bütçesi, (215) milyon lira açıldı. 1954 Bütçeleri ise denk bütçelerdir. Yine 1950 Bütçesi gelirleri (1) milyar (300) milyon lira idi. 1954 gelirleri ise (2) milyar (288) milyon liradır. 1955 Bütçesi de (3) milyara yakın olarak takdim olunmak üzeredir. (Soldan, bravo sesleri alkışlar).

Umumi hizmetlerle yatırımlar fasılları arasındaki mukayeselere gelince : 1950 Bütçesinde yatırımlar yekûnu (317) milyon lira idi. 1954 te yatırımlar yekûnu (yüzde iki yüzden) fazla bir artışla (731) milyon lirayı bulmuştur. 1955 Bütçesinde ise bu miktar daha çok yüksek olmaktadır.

Devlet bütçelerinden, muhtelif istihsal kolla-

rında çalışan vatandaşların iktisadi faaliyetlerini, en müessir şekilde artıracak tesislerin kurulmasını temin edecek tarzda tahakkuk ettirilmesi ve bilhassa iktisadi kalkınmamızın, Devlet gelirlerinde müspet tesirler göstermekten uzak kalmıyacağı pek tabiidir.

Nitekim, geçen dört senelik devrenin ilk yıllarında ceman (186) milyon liralık net vergi indirimleri yapılmış olması nazarı itibara alınarak bu indirim artışa ilâve olduğu takdirde bütçe gelirleri (1) milyar liradan fazla bir artışla (2) milyar (288) milyon lirayı bulmuş olduğu gibi, 1954 Malî yılının Eylûl ayı sonuna kadarki, (7) aylık tahsilât yekûnu da, geçen senenin aynı devresi zarfındaki tahsilât yekûnuna nispetle (200) milyon liralık bir artış kaydetmiş bulunmaktadır. (Soldan, alkışlar.) Önümüzdeki sene içinde devlet gelirlerinin daha büyük bir inkişafa mazhar olacağı ve devlet bütçesinin de (3) milyara yaklaşacağını tekrar hatırlatacak olursam dört senede kaydedilen terakkinin derecesini ifade etmiş olurum.

Görülüyor ki, 1955 Bütçemiz tam bir hizmet bütçesi olacak, Hükûmete ve vekâletlere şimdiye kadar olduğundan çok daha geniş hizmet imkânları bahşetmiş bulunacaktır.

Türk ekonomisinin son dört yıllık teşrii devre içinde büyük bir hızla gelişmesi, vergi sisteminin ve malî mevzuatımızın şümüllü bir şekilde devamlı olarak gözden geçirilmesini, bu gelişmenin meydana getirdiği yeni ihtiyaçları karşılayacak mevzuat ve teşkilâtın hazırlanmasını icabettirmektedir.

Bir memleket ekonomisinin inkişafı ve onun dış âlemlerle teması üzerinde en mühim rol oynayan unsurlardan biri de, o memleketin gümrük resimlerinde tatbik ettiği usuldür. Geçen devrede Türkiye, hür dünya ekonomisinde mühim bir rol oynayan Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına girmek suretiyle bu sahada mühim bir adım atmıştır.

Beynelmilel sahada giriştiğimiz bu iş birliğine uygun olarak tarife sistemimizde de gereken değişiklikleri yapmış, geçen devrede Yüksek Meclisinizin kabul buyurduğu bir kanunla «Spesifik» sistemden «Advalorem» esasına geçmiş bulunuyoruz.

Vergi politikamızda hâkim olan fikir :

«Vatandaşların tediyeye kabiliyetleriyle ölçülü vergi almaktır.»

İşte bu düşünce ile, kazançları az ve fakat adedleri çok büyük olan ve birkaç yüz bini aşan vatandaş kitlesini teşkil eden gezici ve küçük esnafın vergi dışında bırakılması için Meclisinize teklifte bulunulacaktır. (Soldan bravo sesleri ve alkışlar)

Hükümet programında yazıldığı gibi, kaldırılması düşünülen bugünkü İmalât Muamele Vergisinin, bütçede bırakacağı geniş boşluk göz önünde tutularak bu ilganın şekil, suret ve zamanı icrası esaslı surette tetkik edilmektedir.

Gelir Vergisi sisteminin memleketimizin ihtiyaçlarına ve realitelerine uygun olarak mükemmelleştirilmesi hususunda yapılmakta olan devamlı çalışmaların neticeleri yakında Meclisinize arz edilecektir.

Bankalarımızın inkişaf halinde bulunduğunu, fazla istihsal için mühim bir unsur olan kredi tevziinde takdire değer hizmetleri olduğunu memnuniyetle müşahede etmekteyiz.

Bu gelişmenin daha emin ve muntazam bir surette temadisini ve millî tasarrufun istihsal sahasına kolaylıkla akmasını temin etmek üzere hazırlanmış bulunan «Bankalar Kanunu», «Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları kanunu» lâyhaları ile buna müvazi olarak hazırlanmakta olan Merkez Bankası kanunu lâyhası bu devre içinde yüksek tetkiklerinize sunulacaktır.

Para politikasının ne kadar büyük bir titizlikle idare edilmekte olması Yüksek Meclisin daima takdirlerine mazhar olmuştur. Böyle olmakla beraber, bu bahse bu yıl da temas etmekte fayda vardır.

Bilrsiniz ki, para politikamızın esasını, tedavül hacminin, iş hacmi icaplarına göre ayarlanması teşkil eder.

Bu itibarla, tedavüldeki para miktarının millî gelir, istihsal ve umumi iş hacmine göre ayarlanması ancak bir sıhhat âlâmetidir. Mesele, piyasanın ve istihsal faaliyetlerinin icap ve ihtiyaçlarına göre tedavülün bir muvazene arz etmesidir. Para mevzuunu munhasıran bu zaviyeden mütalâa etmek lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar,

Barem ve personel kanunlarının, keyfiyeti kemiyete feda eden bir ruh taşıdıkları malûmunuzdur. Bu kanunların yeniden tanzim edilmesi bir zaruretini ifadeşidir. Bu devre içinde buna ait Yüksek Meclisinize sunulacak olan kanun lâ-

yihaları, âmme hizmetlerine daha liyakatli kimselerin rağbetini celbedecek mahiyette hükümleri haiz olacak, bütün personelin istikbal ve istihkaklarının tâyininde ölçü olarak, «vazifelerinde başarı, işlerinde verim» prensiplerini ihtiva edecektir. (Soldan bravo sesleri ve alkışlar)

Muhterem arkadaşlar,

Asil milletimizin en aziz varlığı olan Ordumuza milletçe derin bir muhabbet, itimat ve iftiharla bağlı olduğumuzu huzurunuzda bir kere daha ifade etmekten büyük bir zevk duymaktayım.

İktisadi ve malî kalkınma gayretlerimize fevkalâde bir hız ve genişlik vermemizin asıl sebebi bir an evvel modern ve kuvvetli Türk Ordusunu kendi imkân ve vasıtalarımızla kendisinden beklediğimiz mukaddes vazifelerin ifasına muktedir kılabilmeğdir. (Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

Tarihi şanlarla dolu ordumuzun yalnız bizim için değil, derin bir inanışla bağlı bulunduğumuz NATO camiasını teşkil eden devletler için de bir itimat unsuru teşkil ettiğini biliyoruz. (Soldan alkışlar).

Türk Ordusunun dünyanın bu bölgesinde ayrıca müttefiklerimiz ve dost komşularımız için sulhün ve istikrarın kuvvetle bir mesnedi olduğu şüphesizdir. (Soldan şiddetli alkışlar).

Bugüne kadar kendisinden hiçbir fedakârlığı esirgemediğimiz ordumuzu bundan böyle daha süratle geliştirmekte olan imkânlarımızla kendisinden beklenen sulhün ve emniyetin muhafazası vazifesini daha da kudretle ifa edebilecek tarihi şerefine lâyık bir seviyeye eriştirecek bir çalışmanın içindeyiz.

Elimizden gelenin ordumuzdan serigenmemekte olduğuna ve Türk Ordusunun her türlü itimada lâyık bulunduğu hususuna hem aziz milletimizin ve bizimle kader birliği yapmış olan dost ve müttefiklerimizin emin olmalarını isterim. (Soldan bravo sesleri, alkışlar).

Fedakârlıklarımız ne derece büyük olursa olsun büyük dost ve müttefikimiz Amerika'nın yardımları olmasaydı ordumuzu bugünkü seviyesine eriştirmenin bizim için asla imkânı olmazdı. Bu sözlerim büyük dost ve müttefikimize karşı teşekkürlerimizin ne derecelerde derin ve samimî olduğunu ifade edebilirse bahti-

yar olurum. (Soldan bravo sesleri, sürekli alkışlar).

Bu vesileden istifade ederek dost Kanatla Hükümetinin ordumuza kıymetli yardımlar yapmış olduğunu teşekkürle kaydetmek isterim. (Soldan alkışlar).

Kendi bütçemizden türlü namlar altında ordumuza ayırdığımız milyara yakın tahsisatın yanında dost Birleşik Amerika'dan gördüğümüz büyük yardımları ve bütün NATO müttefiklerimizin «Enfrastrüktür» yolu ile yaptıkları müşterek yardımlarla birleştirildiği takdirde husule gelen ehemmiyetli masraf yekûnunun Türk Ordusunun, ifade ettiği kuvvete nazaran en tutumlu ve en az masraflı ordu olduğu nazarı itibara alınınca bu tahsis edilen büyük yekûnun kıymet ve verimi bir kat daha tebarüz etmiş olur.

Diğer taraftan en yeni ve ileri silâhları kullanmak ve harb sanatının en son usullerine göre yetişebilmek hususlarında da, ordumuzun her türlü takdire lâayık bir kabiliyette olduğunu yine iftiharla zikredebilirim. (Soldan bravo sesleri, alkışlar).

Bu mevzuda da, kader birliği yaptığımız milletler arasında silâhlı kuvvetlerimizin seviyesi iftihar medarımız olmaktadır. (Soldan alkışlar).

Aziz arkadaşlarım,

Geçen dört yıllık devreye dış siyasetimiz bakımından da süratli bir nazar attettiğimiz takdirde ilk günlerden başlayarak dünya siyaseti ile alâkalanmamız hâdisesinin gittikçe daha geniş, şümillü ve tesirli bir mahiyet aldığını müşahede etmekte güçlük çekilmez kanaatindeyim.

Bilindiği gibi geçen Dokuzuncu Teşriî Devrenin başında memleketimiz dış siyaset ve münasebetler bakımından bugünkü ile kıyaslanamaz bir manzara arz etmekte idi. O zaman ne NATO Teşkilâtına dâhil bulunuyorduk, ne Balkan İttifakını imzalamış, ne de Pakistan'la en samimî dostluk ve kardeşlik hislerini bir ahitname ile tevsik ve tahkim etmiş değildik. Bundan başka, bölgemizde yaşayan kardeş milletlerle dostluklarımız mevcut olmakla beraber bugünkü hakiki iş birliğine müntehi olacak derecelerde ileri ve sıkı olmaktan uzak bulunuyordu.

Sulhun korunması ve Birleşmiş Milletler Andlaşmasındaki yüksek insanlık ideallerinin

tahakkukuna bağlanmış ve inanmış olduğumuzdan bu gaye etrafında birleşen iyi niyet sahibi milletlerle en sıkı iş birliği tesis etmek kararıyle harekete geçmiş bulunuyorduk.

Sulh ve insanlık ideallerine samimî inanış ve derin bağlılığımızın neticesidir ki, sulhun dünyanın uzak bir köşesinde dahi olsa taarruz ve tehdide mâruz kaldığını görünce bize düşen vazife ve mesuliyetin icaplarını yerine getirmekte tereddüt göstermedik. Bu kararımızın kolektif emniyet fikrinin kuvvetlenmesinde ve müşterek emniyet sisteminin kurulmasında tesiri olduğunu biliyoruz.

Bu kararımızın netice ve tatbikatı ise seçtiğimiz siyasette ne derecelere kadar samimî olduğumuzu herkese açıkça göstermiş bulunuyor. Kore kararımızın isabeti artık bugün kimse tarafından münakaşa dahi edilmemektedir.

Yine o tarihlerde memleketimiz âdetâ hür milletlerin kendilerini ve hürriyeti müdafaaaya en ziyade azimkâr olanlarının teşkil ettikleri NATO camiasının hududu dışında idik. Bunun mânası hürriyeti ve kendimizi kuvvetli müdafaa hususunda o camiaı teşkil eden diğer milletler kadar kararlı ve azimli NATO müdafaa sisteminin temin edebileceği emniyetten memleketimiz mahrum bulunuyordu.

NATO camiasına girmek hususundaki talep ve ısrarımızın ne dereceye kadar haklı olduğunu buraya kadar söylediklerim bile belirtmeye kâfidir sanırım. Onun için kısa süren tereddüt devrelerinden sonra NATO'ya alınmamız kararlaştırıldı. Bugüne kadar bu camia içindeki mevcudiyetimiz ve gayretlerimiz, bizi aralarına almak kararını vermiş olan milletleri büyük isabetine tamamiyle inandırmış bulunduğuna eminim.

Fakat yalnız NATO'ya âza olmak ve bu suretle bu teşkilâtın sağladığı emniyetten faydalanmakla iktifa etmeyi aklımızdan geçirmediğimiz. Bu teşkilât içinde mümkün olduğu kadar ehemmiyetli bir kuvvet olarak bulunmanın ve siyaseten de bu teşkilâtı daima kuvvetlendirmeye çalışmanın zaruretine inanarak hareket ettik. Bu itibarla bir taraftan Ordumuzun kuvvetlenmesi hususunda büyük gayretler sarf ederken diğer taraftan NATO iş birliğinin takviyesi ve hususiyle NATO müdafaa sahasının daha kuvvetli emniyet altına alınması hususunda durmadan çalıştık.

Dünya sulh cephesi için maddi, mânevi büyük bir kazanç teşkil eden Üçlü Balkan İttifakımız bizim gibi düşünen Yunanlı ve Yugoslav müttetiklerimizle müşterek eserimizdir.

Bununla da iktifa etmiyerek istiklâlini yeni kazanmış olan ve güzel bir istikbale namzet bulunması bizim için bir bahtiyarlık teşkil eden Büyük Pakistan milletiyle de sıkı bir dostluk ve iş birliği muahedesi akdeyledik ki, bu ancak bir başlangıç sayılmak icabeder. Zira bu muahedemizi süratle takviye ususunda Pakistan'la mutabakat halindeyiz. (Soldan; bravo sesleri, sürekli alkışlar)

Sakini bulduğumuz mıntakanın sulhunu korumak ve müdafaasını teşkilâtlandırmak hususunda bütün konuşmalarımızın hissettiklerine kaani bulduğumuz arzuyu tabiatıyla biz de bir ihtiyaç telâkki etmekteyiz. Bu konuşmalarımızla çok sıkı dostluk münasebetlerimizin mevcut olması ve zaman zaman temaslarımız, bize, daha sıkı bir iş birliği tesisi hususunda zeminin hazırlanmakta ve hâdiselerin olgunlaşmakta bulunduğu kanaatini telkin etmektedir. (Soldan Alkışlar)

Muhterem arkadaşlar,

Dürüst ve hayırhah siyasetimizin Orta - Şarktaki dostlarımız nezdinde çok ümit verici neticeler tevhit ettiğini memnuniyetle kaydetmek isterim. Bilhassa Arap âlemine karşı olan muhabbetkâr ve kardeşçe hislerimizin güzel mâkesler bulmaya başladığını müşahade etmekteyiz. (Soldan, alkışlar) Filhakika Ürdün Meliki Majeste Hüseyin Bin Tallâl'in memleketimize şeref veren ziyareti en samimî ve itimatkâr dostluk tezahürlerine meydan vermiştir. Ondan sonra arka arkaya hususi mahiyette olarak memleketimizi teşrif eden Irak Veliâhdı Altes Abdülilâh ile Arap âleminin en tecrübeli Devlet adamlarından biri olan Irak Başvekili Nuri Sait Paşa ile vuku bulan fikir müdaveleleri çok güzel inkişafalara müsait bir zemin hazırlamıştır. (Soldan, alkışlar). Süveys Kanalına mütâallik Mısır - İngiliz Anlaşmasına Türkiye'nin emniyetini istihdaf eden hükümler konulmasını kabul etmekle kıymetli bir tesanüt delili veren Mısır Hükümetinin son zamanlarda dostluk ve yakınlaşma arzularımıza karşı gösterdiği güzel mukabeleleri de burada zikretmek isterim.

Mısır Başvekili Ekselâns Abdünnasır ile Mı-

sır Hükümeti ve Başvekilimiz ile Hükümetimiz arasında teessüsünü memnuniyetle müşahade ettiğim dostluk ve kardeşlik münasebetlerinin süratle hayırlı inkişafı kaydetmesini temenni ederim. (Soldan, sürekli alkışlar)

Haricî siyasetimizin daimî inkişaflarının hem mühim saiklerinden biri hem de delili olmak üzere, bilvesile yukarıda zikrettiklerime ilâveten, dostlarımızla teati edilen ve her biri ayrı bir kıymet arzeden ziyaretleri de Yüksek Meclisinize hülâsaten hatırlatmam faydeli olur, zannederim.

Ben ve bilâhara Başvekilimiz büyük dost ve müttetikimiz Birleşik Amerika'ya birer resmî ziyaret yaptık.

Kardeş Pakistan, evvelâ Genel Valinin sonra Başvekilinin ziyaretiyle iki defa memleketimizi şerefleştirmiş bulunmaktadır.

Sansölye Adenauer ile Başvekilimiz ve Hariciye Vekilimiz arasında resmî ziyaretler teati edilmiştir.

Dost ve müttetik Yugoslavya'nın Reiscumhuru Mareşal Josep Broz Tito memleketimize resmî bir ziyaret yapmış ve bu tarafımdan iade edilmiştir. (Soldan, alkışlar)

Fedakâr kardeşlik bağlarıyla bağlı bulunduğumuz Libya'nın Başvekili, Hariciye ve Maliye vekilleri ve Ticaret ve Millî Müdafaa vekilleri memleketimizi resmî ziyaretleriyle şerefleştirmişlerdir. (Soldan, şiddetli ve sürekli alkışlar)

Görülüyor ki, memleketimiz bugün dünya siyaset cereyanlarının dışında veya kenarında değil; bilâkis milletlerarası siyasi faaliyetlerin ve müdafaa tertiplerinin içinde en faal unsurlardan biri olarak mevki almış bulunmaktayız. (Soldan, alkışlar)

İçinde bulunduğumuz gayet kesif siyasi faaliyetler sadece dahil bulunduğumuz ve adalet ve hakkaniyet yolunda olduğuna inandığımız sulh cephesine mümkün olduğu kadar faydeli olabilmek gayesine müteveccihdir. Türkiye'nin maddi, manevi imkân ve iktidarını tam olarak sulhün ve insanlık ideallerinin korunması uğruna tahsis etmiş olmayı siyasetimizin ana prensibi olarak kabul etmiş bulunuyoruz. (Soldan, alkışlar)

Çünkü, kanaatimizce Türkiye'nin emniyeti, içinde bulunduğu sulh cephesinin umumi ve müşterek emniyetinin dışında mütalâa edilemez.

Ve sulhün bir bütün olduğu kanaati ne derece umumileşirse onun korunması o derece mümkün hale gelmiş olur. (Soldan, bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım,

Bu görüşlerimiz bizi dış siyaset sahasında her gün gittikçe kesifleşen ve genişliyen gayret ve faaliyetlere sevk etmektedir.

Doğruluğuna inandığımız harici siyasetimizde yürümekte devam edeceğiz. (Soldan, alkışlar)

Çok muhterem mebuslar,

Teşkilâtı Esasiye Kanununun bana verdiği vazifeyi huzurunuzda ifaya çalıştım. Burada mâruzatım nihayet bulmuştur.

Büyük ve asıl milletimizi temsil eden Yüksek Meclisinizi hürmetle selâmlarım.

(Reisvekili Fikri Apaydın Riyaset Makamına geçti.)

REİS — İnikada on dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 16,55

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : 17,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : İbrahim Kirazoğlu (Kayseri), Ömer Mart (Kayseri)

4. — İNTİHAPLAR

1. — Meclis Reisi intihabı

REİS — Ruzname gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi intihabına geçiyoruz efendim:

Reylerin tasnifi için tasnif heyeti seçiyoruz.

Ahmet Karagür (Balıkesir), buradalar mı efendim? (Burada sesleri).

Osman Turan (Trabzon), buradalar mı efendim? (Burada sesleri).

Yakup Çukuroğlu (İçel), (Yok sesleri).

Sebati Ataman (Zonguldak) (Burada sesleri)

Reylerin hangi intihap dairesinden başlanacağına dair kur'a çekiyoruz : Trabzon.

(Trabzon mebuslarından başlanılması suretiyle reyler toplandı.)

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlarımız lütfen kullanmalarını rica ediyorum.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Tasnif heyetinin Dahiliye Encümenine teşriflerini rica ederim efendim.

(Riyaset için verilen reyler tasnif edildi.)

REİS — Tasnif neticesini arz ediyorum :

1. XI. 1954

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliği için

yapılan seçime (421) âza katılmış ve neticede İçel Mebusu Refik Koraltan (421) reyyle seçilmiştir.

Arz olunur.

Balıkesir Mebusu	Trabzon Mebusu
Ahmet Karagür	Osman Turan
Zonguldak Mebusu	
Sebati Ataman	

(Alkışlar).

(Refik Koraltan alkışlar arasında Riyaset kürsüsüne geldi.)

REFİK KORALTAN (İçel) — Çok muhterem arkadaşlarım, 10 neu Devre Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci İctima yılı için şimdi bir seçim yapıldı. Bu seçim sonunda Yüksek Meclisinizin Riyasetine seçilmiş bulunuyorum. Böylece hakkımda izhar buyurulan sevgi ve itimadınızı hürmet, minnet ve şükranla karşılarım. Hakikaten teveih buyurulan hizmetin ve bu kürsünün çok mühim vazifeleri olduğunu tamamen müdrük bulunuyorum. Büyük bir dikkat ve hassasiyetle bugüne kadar olduğu gibi bundan böyle de ve bilhassa siz muhterem arkadaşlarımızın sevgi ve itimatlarına lâyık olmak için bütün dikkat ve hassasiyetimi kullanarak, ne mümkünse yaparak, hattâ beşer takatının üstü-

ne çıkarak çalışacağım. (Bravo sesleri). Bütün bu mesainin muvaffakiyete ulaşmasının tek mesnedi, şimdi esirgemediğiniz sevgi ve müzaheretinizin devamlı olarak gösterilmesi olacaktır. Sizle Büyük Türk Milletinin en mesut günlerini hep beraber görmek temennisiyle milletin hakiki mümessillerinin toplandığı ve millet iradesinin tecelligâhı olan 10 neu Devre Büyük Millet Meclisine Allahtan büyük başarılar dileyerek vazifeme başlıyorum. (Alkışlar).

2. — *Riyaset Divanı intihabı (Reisvekilleri, Kâtipler ve İdare Âmirleri).*

REİS — Şimdi gündem sırasına göre Reisvekili, İdare Âmirleri ve Kâtipler için seçim yapacağız.

Seçimlerden evvel, verilecek reyleri tasnif etmek üzere kur'a ile üçer arkadaştan mürekkep üç tasnif heyeti seçeceğiz.

Reisvekillerine ait reyleri tasnif edecek heyet:
Yavuz Başer (Muğla),
Mükerrem Sarol (İstanbul).
Fethi Mahramlı (Tekirdağ).

Kâtiplere ait reyleri tasnif edecek heyet:
Şefik Çağlayan (Muş), (Yok sesleri)
İhsan Şerif Özgen (Kütahya), (Yok sesleri)
Nurullah İhsan Tolon (Seyhan),
Hamdi Bozbağ (Giresun),
İhsan Daî (Gaziantep), (Yok sesleri)
Muhtar Başkurt (Eskişehir), (Yok sesleri)
Osman Talu (Afyon Karahisar).
İdare Âmirleri reylerini tasnif edecek heyet için kur'a çekiyorum:

Seyfi Kurtbek (Ankara),
Selâhaddin İnan (Bitlis), (Yok sesleri)
İfilmi Çeltikçioğlu (Çoruh),
Hidayet Sinanoğlu (İçel).

REİS — Şimdi reylerin kullanılmasına başlanılmasını tesbit için kur'a çekiyorum: İzmir. (İzmir mebuslarından başlanılması suretiyle reyler kullanıldı).

REİS — Reylerini kullanmayanlar lütfen kullansınlar.. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Reylerin tasnifi yapılmaya kadar İnikada on dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 17,50

ÜÇÜNCÜ CELSE

Açılma saati : 18,00

REİS — Refik Koraltan

KÂTİPLER : Ömer Mart (Kayseri), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

REİS — Reisvekillikleri için yapılan intihap neticesini arz ediyorum:

Yüksek Reisliğe

T. B. M. Meclisi Reisvekillikleri için yapılan seçime (370) âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

İstanbul Mebusu	Muğla Mebusu
Mükerrem Sarol	Yavuz Başer
Tekirdağ Mebusu	
Fethi Mahramlı	

Esat Budakoğlu	Balıkesir	369
----------------	-----------	-----

Fikri Apaydın	Kayseri	370
Tevfik İleri	Samsun	369

REİS — Kâtipler için verilen reyleri arz ediyorum:

Yüksek Reisliğe

T. B. M. Meclisi Riyaset Divanı kâtiplikleri için yapılan seçime 364 âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

Seyhan	Afyon K.	Giresun
N. İhsan Tolon	Osman Talu	Hamdi Bozbağ

Attilâ Konuk	Antalya	364
İhsan Gülez	Bolu	364
Sedat Baran	Çorum	364
Nazlı Tlabar	İstanbul	364
İbrahim Kirazoğlu	Kayseri	364
Ömer Mart	Kayseri	364

REİS — İdare âmirlikleri için yapılan seçimin neticesini arz ediyorum.

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare âmirlikleri için yapılan seçime (355) âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar; karşılığında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

Ankara	İçel
Seyfi Kurtbek	Hidayet Sinanoğlu
	Çoruh
Hilmi Çeltikçioğlu	

Ahmet Kocabıykoğlu	Balıkesir	354
Mehmet Aldemir	İzmir	355
İhsan Şerif Özgen	Kütahya	355

REİS — Fikri Apaydın arkadaşlarımız söz istiyorlar.

FİKRİ APAYDIN (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, Yüksek Meclisin rey ve iradesiyle tevcih buyurduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisvekilliği vazifesini deruhde etmiş bulunuyorum. Vazifenin ulviyet ve kudsiyetini müdrik olarak Meclis mesaisinde ve sair terettübeden ahvalde âzami gayret sarf edeceğimiz şüpheden vârestedir. Ancak şu kadarını arz edeyim ki, muvaffakiyetimiz müzaheretlerinize bağlıdır. Bunu esirgememenizi rica ederken kendim ve arkadaşlarım namına en derin minnet ve şükran duygularımızı sunarak huzurunuzdan ayrılıyorum. (Alkışlar)

5. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

REİS — Büyük Meclisin yaz tatil devresinde Riyaseti Cumhurdan gelmiş tezkereler vardır. Onları okuyacağız.

1. — *Reisicumhur Mareşal Josep Broz Tito tarafından vâkı davete icabet etmek üzere Yugoslavya'ya ziyaret edeceğinden avdetine kadar Reisicumhurluğa Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın vekâlet edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/74)*

İstanbul 26 Ağustos 1954

T. B. M. M. Reisliğine

Yugoslavya'ya ziyaret etmek üzere, Reisicumhur Mareşal Josep Broz Tito tarafından vâkı daveti kabul ettiğimden, 28 Ağustos 1954 Cumartesi günü İstanbul'dan hareketim mukarrerdir.

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 33 ncü maddesi mucibince, avdetime kadar, Reisicumhurluğa Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın vekâlet edeceğini saygılarımla arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

REİS — Yüksek Meclisin ittilana arz edilmiştir.

2. — *6 Ağustos 1954 tarihinde Bled'de yapılacak olan Nazırlar toplantısında bulunmak üzere*

re Yugoslavya'ya giden Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine, Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/75)

Florya, 4 Ağustos 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

6 Ağustos 1954 tarihinde Bled'de yapılacak olan Nazırlar toplantısında bulunmak üzere Yugoslavya'ya giden Hariciye Vekili Profesör Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine, Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

3. — *Vazife ile yurt dışına gitmiş olan İşletmeler Vekili Fethi Çelikbaş'ın dönüşüne kadar kendisine, İktisat ve Ticaret Vekili Sıtkı Yırcalı'nın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/76)*

Florya 21 Ağustos 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile yurt dışına gitmiş olan İşletmeler Vekili Fethi Çelikbaş'ın dönüşüne kadar kendisine, İktisat ve Ticaret Vekili Sıtkı Yırcalı'nın vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine mu-

vafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

4. — *Vazife ile yurt dışına gitmiş olan Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın dönüşüne kadar kendisine, Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/77)*

Florya 21 Ağustos 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile yurt dışına gitmiş olan Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın dönüşüne kadar kendisine, Hariciye Vekili Profesör Fuad Köprülü'nün vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

5. — *Vazife ile yurt dışında bulunduğu müddetçe Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'e Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/78)*

Florya 28 Ağustos 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazifeten yurt dışında bulunduğu müddetçe Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'e Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu'nun vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

6. — *Hariciye Vekili ile birlikte Almanya'ya resmen ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'in avdetine kadar Başvekâlete Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in, Hariciye Vekâletine de Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/79)*

Ankara: 1 Ekim 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Hariciye Vekili ile birlikte Almanya'ya resmen ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'in avdetine kadar, Başvekâlete Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in, Hariciye Vekâletine de Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu'nun vekillik etmelerinin,

Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

7. — *Vazife ile yabancı memleketlere gidecek olan Gümrük ve İnhisarlar Vekili Emin Kalafat'ın dönüşüne kadar kendisine, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/80)*

Ankara: 1 Ekim 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile yabancı memleketlere gidecek olan Gümrük ve İnhisarlar Vekili Emin Kalafat'ın dönüşüne kadar kendisine, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

8. — *NATO Nazırlar Konseyine iştirak etmek üzere Paris'e gitmiş olan Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine, Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/81)*

Ankara: 23 Ekim 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

NATO Nazırlar Konseyine iştirak etmek üzere Paris'e gitmiş olan Hariciye Vekili Profesör Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar kendisine, Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

9. — *21 Ekim 1954 tarihinde toplanacak olan Avrupa Münakalât Vekilleri Konferansı'nın Vekiller toplantısına iştirak etmek üzere Paris'e gitmiş olan Nafza Vekili Kemal Zeytinoglu'nun dönüşüne kadar kendisine, Münakalât Vekili Muammer Çavuşoğlu'nun vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/82)*

Ankara, 23 Ekim 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

21 Ekim 1954 tarihinde toplanacak olan Avrupa Münakalât Vekilleri Konferansı'nın Vekiller toplantısına iştirak etmek üzere Paris'e git-

miş olan Nafia Vekili Kemal Zeytinoglu'nun dönüşüne kadar kendisine, Münakalât Vekili Muhammer Çavuşoglu'nun vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

10. — *Vazife ile Amerika'ya gitmiş olan Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in dönüşüne kadar kendisine, Devlet Vekili Osman Kapani'nin vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/83)*

Ankara, 25 Ekim 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile Amerika'ya gitmiş olan Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in dönüşüne kadar kendisine, Devlet Vekili Osman Kapani'nin vekillik etmesinin Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — Yüksek Meclisin ıttılama arz edilmiştir.

6. — TAHLİFLER

1. — *İçel Mebusu Aziz Köksal'ın tahlifi*

REİS — Efendim; rahatsızlıkları dolayısıyla Fevkalâde Toplantıda yemin edemiyen iki arkadaşımız vardır. Kendilerini yemin etmek üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurun Aziz Köksal.

(İçel Mebusu Aziz Köksal kürsüye gelerek yemin etti.) (Alkışlar)

2. — *Kocaeli Mebusu Hamza Osman Erkan'ın tahlifi*

(Kocaeli Mebusu Hamza Osman Erkan kür-

süye gelerek yemin etti.) (Alkışlar)

REİS — Gündemde başka bir şey kalmadı. Komisyonlara parti gruplarınca namzet seçmelerini sağlamak için tensip ve tasvip buyurulursa, önümüzdeki inikadı Kasımın 10 u Çarşamba günü saat 15 te yapmak istiyoruz.

Kasımın 10 u Çarşamba günü saat 15 te toplanılmasını Yüksek tasvibinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kasımın 10 u Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere oturuma son veriyorum.

Kapanma saati : 18,12

7. — ARIZALAR VE TELGRAFLAR

1. — Basın suçlarından dolayı mahkûm edilenlerin affedilmeleri hakkında, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, An-

kara Gazeteciler Cemiyeti Kongresi ve Erzurum Gazeteciler Cemiyeti reisliklerinden gelen telgraflar.